



Vantaan katupuulinjaus / JV

VD/5450/10.03.01.00/2025

JV/MH/SH/SO

Vantaan ensimmäinen katupuulinjaus on valmistunut. Vuoden 2023 lopussa on perustettu kaupungin puiden kanssa arjessaan työskentelevistä hoidon ja suunnittelun asiantuntijoista katupuutyöryhmä, jonka ensimmäisenä tarkoituksena on ollut edistää erityisesti katupuiden säilyttämistä ja lisäämistä painottaen puiden elinvoimaisuutta. Katupuulinjaukseen 2025 on koottu katupuuryhmän näkemys Vantaan katupuiden tilanteesta ja tarpeellisista toimista puiden turvaamiseksi. Tavoitteidensa kautta työ liittyy mm. kaupungin strategiaan, luontopositiivisen Vantaan sitoumukseen, Resurssiviisauden tiekarttaan 2021–2025 sekä mm. viherrakenteen kehityskuva VIVA:an. Katupuulinjaus tarkentaa kaupungin luontopositiivisuuden, resurssiviisauden, hiilineutraaliuden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin sitoumusten sisältöjä katupuiden osalta.

Katupuulinjaukselle on tunnistettu tarve, sillä kaupungin arviolta 80 miljoonan arvoinen katupuuomaisuus on heikossa kunnossa ja tulevien haasteiden on tunnistettu edelleen heikentävän sen elinmahdollisuuksia. Tämä uhkaa kaupungin kykyä ratkaista hiilensidonnassa, ilmastonmuutokseen sopeutumisen sekä monimuotoisuuden ja luontopositiivisuuden haasteita, joilla on keskeinen vaikutus kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja siten myös taloudellisen tasapainon turvaamiseen. Katupuulinjauksen johtopäätös on, että tiivistyvien keskustojen ekosysteemipalveluiden turvaaminen edellyttää sekä nykyisen että istutettavan puuston elinvoimaisuuden, määrän ja monimuotoisuuden nykyistä voimakkaampaa tukemista.

Katupuiden merkitys

Katupuulinjauksessa kuvataan katupuiden lukuisat hyödyt kaupunkiympäristöön. Puut keräävät hulevettä ja hiilidioksidia ja samalla viilentävät, hapettavat ja kosteuttavat ympäristöään sekä tukevat muun katuvihreän ja eliöstön toimintaa tarjoamalla useille lajeille elinympäristön ja ravintoa. Katupuut myös parantavat ihmisen hyvinvointia mm. lisäämällä viihtyisyyttä ja tunnistettavaa kaupunkikuvaa sekä tukemalla elintoimintojamme ja mielenterveyttämme.

Katupuut, kerroksellinen kasvillisuus ja läpäisevä maaperä ovat avainasemassa myös yhdessä ilmastonmuutoksen hillinnän keinossa, hiilen sidonnassa. Ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöitä kuten tuulisuutta, rankkasateita ja helteitä. Katupuut puskuroivat ilmastonmuutoksen tuoman heittelevän sään vaikutuksia kadulla ja lieventävät heijastavana, varjostavana ja haihduntaa lisäävänä lämpösaarekeilmiön vaikutuksia helpottaen näin kaupunkielämää ja auttaen ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi nykyisiä katupuita on saatava säästymään sekä myös lisättävä katupuiden määrää.

Katupuiden piirteet ja tarpeet

Katupuulinjauksessa kuvataan puiden katupuiden keskeisimmät biologiset tarpeet ja viitataan ohjeistuksiin, joiden on tarkoitus turvata nämä tarpeet. Tosin toistaiseksi kilpailevien toimintojen kuten infran, liikenteen ja kaavoituksen kerrosalatarpeen tuoman paineen vuoksi mitoitukset perustuvat usein vähimmäisvaatimuksiin.



Katupuilla on puisto- ja metsäpuita ahtaammat ja hankalammat kasvuolosuhteet. Katualue on puille erittäin haastava kasvuympäristö olosuhteiden karuuden ja kuivuuden sekä runsaan käytön, muutosten ja kulutuksen vuoksi. Katupuiden kasvutilasta kilpailevat lukuisat toiminnot, kuten maanalaiset putki- ja kaapeliverkostot, liikennejärjestelyt ja lumitila. Vuosikymmenien ajan kasvavan juuriston ja latvuksen vuoksi puita ei tulisi sijoittaa aivan rakennuksen, kunnallistekniikan tai kulkureitin äärelle, vaan riittävälle etäisyydelle vuosikymmenien kasvun mahdollistamiseksi.

Katupuihin liittyy useita kasvuolosuhteisiin liittyviä erityispiirteitä, jotka on tarpeen huomioida kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa. Muiden eliöiden tavoin puut reagoivat ympäristön muutoksiin koko elinkaarensa ajan ja niiden terveys on riippuvaista elinolosuhteista. Samaan aikaan katupuut ovat erittäin näkyvä osa julkista katukuvaa ja sitä kautta ensivaikutelmaa Vantaasta kaupunkina.

Vantaalaisten katupuiden nykytila ja haasteet

Katupuulinjauksessa tuodaan karkeasti esiin Vantaan katupuuston nykytila ja kehityshistoria. Katupuut (laji, rungonympärys ja kunto) on kartoitettu maastossa ensimmäistä kertaa vuosina 2020–2022. Katupuurekisteri on julkaistu vuonna 2024 ja se on oleellinen kaupunkisuunnittelun työkalu. Vantaalla on katupuita noin 20 000, joista 19 120 julkisessa katupuurekisterissä. Katujen ja puistojen palvelualueen omassa kunnossapidossa olevista, Vantaan yleisille alueille istutetuista kaupunkipuista (noin 45 000 kpl) katupuiden osuus on noin 44 %.

Vantaa on kaupunkina melko nuori, joten istutettujen katupuiden historia ulottuu vain 1970-luvulle. Vantaan lyhyt katupuuhistoria ja istutusajankohtiin liittyvät suunnittelu- ja toteutuskäytännöt aiheuttavat sen, että Vantaan katupuusto piirteiltään vaatimaton ja muutoksille haaras. Vaikka alan ohjeistus on kehittynyt myöhemmin puiden suunnitteluun ja istuttamiseen paremmin puiden tarpeita huomioivaksi, katujen toiminnot, kuten lisääntynyt kunnallistekniikka ja liikenteen tarpeet ovat hankaloittaneet puiden sijoittamista. Vanhoja katupuita on vähän ja uusien puiden istutustahti on laskenut.

Kaupungin tavoite on edistää sekä olemassa olevien puiden säästämistä että puiden lisäämistä useissa strategisissa linjauksissa. Tämän lisäksi katupuita koskevaa ohjeistusta on täydennetty mm. päivittämällä kaupunkitilaohjetta ja katusuunnittelun mallipiirustusta. Katupuiden säilyttäminen ja lisääminen käytännön työssä kohtaa kuitenkin monia rajoitteita. Katupuulinjauksella 2025 pyritään tuomaan nämä haasteet ja niiden ratkaisussa tarvittavat keinot näkyviksi sekä viemään ehdotettuja toimenpiteitä aiempaa järjestelmällisemmin käytäntöön.

Kaivuiden, liikenteen ja kunnossapidon aiheuttamat mekaaniset vauriot heikentävät katupuustoa ja näiden vuoksi Vantaalla joudutaan jo poistamaan paljon puustoa. Ilmastomuutoksen voimistamia tuhoja (kuumuus, kuivuus, uudet kasvitaudit, tuholaiset ja myrskytuhot) on odotettavissa lähivuosina yhä enemmän. Ilmastomuutos ja hiilineutraalisuustavoitteet edellyttäisivät puuston lisäämistä. Edellä mainituista syistä Vantaalla on tällä hetkellä kuitenkin jopa vaikeuksia säilyttää nykyinen katupuiden määrä.

Katupuulinjauksen tavoitteet

Katupuulinjauksen tavoitteena on parantaa olevien katupuiden olosuhteita ja lisäksi helpottaa puuston lisäämistä katualueella. Katupuuryhmän katupuulinjaukseen määrittelemä tämänhetkinen visio eli tulevaisuuskuva on, että 1) Vantaalla puut saavat kasvaa pitkäikäisiksi 2) Vantaan puusto on monilajista



ja elinvoimaista 3) keskustoissa hillitään katupuustolla ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja 4) vantaalaiset tuntevat puunsa.

Nykyisten puiden huolellisempi säilyttäminen, uusien puiden istuttaminen, kaupungin viherrakentamisen resurssien vahvistaminen sekä puulajiston seuranta ja monipuolistaminen ovat tärkeitä ennakoivia toimia kaupungin elinolosuhteiden tukemisessa ja sitä kautta myös ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Katupuiden elinvoimaisuuden edellyttämä tilantarve tulee ottaa huomioon myös kaupunkirakenteen tiivistyessä. Riskinä on, että puiden vähäisyyden vuoksi katuympäristön vehreys heikentyy varsinkin keskustoissa. Tällä on vaikutusta myös kaupunkitiloja käyttävien hyvinvointiin ja turvallisuuteen.

Katupuulinjauksen päätavoitteina on 1) katupuiden pitkäikäisyyden turvaaminen, 2) katupuiden määrän lisääminen, 3) monimuotoisuuden turvaaminen katupuulistutuksissa sekä 4) katupuita koskevan tiedon kokoaminen, laajentaminen ja jakaminen.

Katupuulinjauksen toimenpiteet

Katupuulinjauksen toimenpiteet on eritelty sen mukaan, mitä päätavoitetta ne tukevat, minkä haasteen ratkaisuun ne painottuvat sekä siihen, millä aikajänteellä niitä on mahdollista lähteä toteuttamaan. Samalla on esitetty karkeasti, miten paljon toimenpide vaatii resursseja. Katupuulinjauksen keskeisimpiä toimenpiteitä on katupuiden vaurioihin kohdistuvan korvaushinnaston käyttöönotto. Myös kaupunkitilaohjeen päivittäminen on käynnissä katupuiden säilyttämisen, tilavarausten ja kunnossapidon osalta suunnittelun ohjauksen ja tiedon lisäämisen vahvistamiseksi.

Katupuiden pitkäikäisyyden turvaamisessa keskeisintä on turvata katupuun kasvutila vuosikymmenien ajan sekä vähentää puiden mekaanisten vaurioiden määrää. Nykyisten puiden säilymisen turvaaminen on ensimmäinen edellytys sille, että katupuiden määrä voi lisääntyä.

Katupuiden määrän lisääminen perustuu puiden tarpeiden nykyistä parempaan huolenpitoon kaikissa suunnitteluvaiheissa, huomioiden katuvihreän riittävä mitoitus sekä rakentamisen käytännöt. Katupuun kussakin vaiheessa (suunnittelu, rakentaminen, hoito) tarvitaan kasvillisuutta tuntevaa henkilöresurssia, jottei kasvuunsa investointeja vaatinutta puuta menetetä kesken elinkaaren. Puiden lisäämisessä on tärkeitä tunnistaa, että kadut ja puistot- palvelualueen viherosaamisen henkilöresurssi on alimitoitettu suhteutettuna jo nykyiseen puuomaisuuteen.

Katupuuvalikoimalla ja istutusten kerroksellisuudella voidaan myös lisätä luonnon monimuotoisuutta. Monimuotoisuuden turvaaminen katupuulistutuksissa edellyttää uusia suunnitteluratkaisuja ja kokeiluja, mm. lajiston ja maanpinnan läpäisevyyden suhteen. Tämä tarkoittaa, että myös ohjeistusta ja käytäntöjä on tarpeen päivittää yhä tiiviimmässä tahdissa, mikä edellyttää alan viimeisintä tuntemusta sekä työpanosta.

Katupuita koskevan tiedon kokoaminen, laajentaminen ja jakaminen perustuu tavoitteeseen, että vantaalaiset tuntevat katupuunsa - työssä ja vapaa-ajalla. Ennen kaikkea tämä koskee henkilöstöä ja heidän mahdollisuuttaan käyttää aikaansa ja osaamistaan katupuiden hyväksi. Katupuita koskevan kokonaistilanteen hahmottaminen, viestintä ja koulutus sekä kattava omaisuudenhallinta auttavat ennakoimaan tulevia tarpeita ja toimenpiteitä. Kaupunkilaisillekin katupuiden tunteminen ja niiden äärelle löytäminen ovat vahvistavat arjen viihtyvyyttä, hyvinvointia ja paikkaan kiintymistä. Vantaan katupuiden tunnettuuden lisääminen vahvistaa laajemminkin kaupungin kulttuurista antia, kuten imagoa.



Katupuulinjauksen toimeenpano

Katupuulinjaus tuo esiin katupuiden tarpeet, haasteet ja keinot osana Vantaan kaupungin suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa. Katupuuryhmä on valmistellut vuosina 2024–2025 Vantaan kaupungin katupuulinjauksen rinnalla myös katupuiden vaurioihin kohdistuvan korvaushinnaston, kaupunkitilaohjeen kesällä 2025 julkaistuja päivityksiä ja katupuulinjauksen verkkosivun. Katupuiden vaurioihin kohdistuvan korvaushinnaston käyttöönotosta tehdään lautakunnassa erillinen päätös.

Katupuuryhmän seuraavana tehtävänä on katupuulinjauksen jalkauttaminen ja sen sisällön ulottaminen kaupunkikuvalliseen näkökulmaan ja toiminnallisuuteen. Työtä edistetään asiantuntijoiden kokoontumisilla ja laajemman vuorovaikutuksen keinoin muun työn ohessa mahdollisuuksien mukaan. Vantaan kaupunkitilaohjeen puita koskeva osuus on luettavissa: [Puut ja istutukset | Vantaan kaupunkitilaohje](#). Katupuulinjaukselle luodaan oma verkkosivu www.vantaa.fi -alustalle.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9 luvun 4 §:n mukaan kaupunkitilalautakunta vastaa julkisen kaupunkitilan hallinnasta ja hoidosta.

Kaupunkitilalautakunta 13.8.2025 § 25

Kaupungininsinöörin vs. esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä liitteen mukainen Vantaan kaupungin katupuulinjaus 2025, ja
- b) esittää kaupunginhallitukselle katupuulinjaus 2025 merkittäväksi tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin katupuulinjaus 2025 - Katupuiden tarpeet, arvo ja omaisuudenhallinta

Täytäntöönpano: Kadut ja puistot

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

maisema-arkkitehti Satu Onnela, puh. 0400 765 752
(satu.onnela@vantaa.fi)